

HET VERNUFTIGE KERELTJE DAAN QUICHOT, DE SPAGHETTI VAN OPA PIER

Stedho

(door Bert Wastijn)

OVER DE MAKER

Steven Dhondt (stedho) tekent al zijn hele leven. Agenda's, schoolboeken en schoolbanken stonden boordevol tekeningetjes. Na een opleiding en korte carrière als ingenieur-architect, maakte Steven de grote sprong naar fulltime illustrator. Illustraties voor diverse kinderboeken en strips (van o.a. Marc de Bel) en zijn woordeloos solo-debuut *Ooievarken* (Oogachtend) bleven niet onopgemerkt. Na enkele kortverhalen en bijdrages aan de beeldverhalen bundels *Bruss1* en *Bruss2*, werd het tijd voor het grotere stripwerk: *Red Rider*. Steven beviel inmiddels van een tweede woordeloos solo-album, *Daan Quichot*, en zet nu ook zijn eerste stappen als stripauteur in Frankrijk. Ontdek zijn portfolio op stedho.myportfolio.com.
Naar: baeckensbooks.com

1. VOOR HET LEZEN

Voor de introductie van dit boek stel ik twee manieren voor: die na elkaar of onafhankelijk van elkaar kunnen gebruikt worden. Het eerste introduceert het concept van de graphic novel, het andere gaat eerder in op het (avontuurlijke) thema.

Introductie: Op boodschap, of op avontuur?!

Het boek vertelt een geweldig avontuur om ingrediënten te verzamelen. Eigenlijk doet Daan dus vooral 'Boodschappen' om Spaghetti te maken. We laten het boek nog even niet zien aan de kinderen.

Ga met de kinderen in een kring zitten. Vertel dat we vandaag een boek gaan ontdekken waarin we ... spaghetti willen maken.

- Waar denken de kinderen aan, als ze het woord 'spaghetti' horen?
- Hoe zouden ze spaghetti maken? Welke saus lusten ze het liefste bij spaghetti? (*Kaassaus, tomatensaus, pesto ...*)
- Wat hebben ze allemaal nodig om hun favoriete spaghetti te maken? (*pastaslierten, tomatensaus, groentjes ...*)
- Je hebt nu, door erover te praten, wel heel veel zin gekregen in spaghetti... maar je hebt niets bij! Wat kunnen we nu doen? (*Spaghetti bestellen (deliveroo, uber eats ...), naar de winkel gaan ...*)

Wel... Daan, de jongen die Spaghetti wil maken met zijn opa ... verzamelt alles wat hij nodig heeft op een heel bijzondere manier. En dat ... in een heel bijzonder boek! (*Je kan kiezen om hierna rond het boek te werken (qua vorm) of naar het verhaal te gaan*).

Ontdek samen hoe Daan voor Opa alles verzamelt om te gaan koken!

Introductie: Wat is een Graphic Novel (of Beeldverhaal / Strip roman)

Vaak worden Graphic Novels met strips verward. Er zijn enkele belangrijke verschillen. Als redelijk recent genre, situeert het (zoals de Nederlandse vertaling aangeeft) zich tussen de strips en romans.

Materiaal

- Verschillende soorten boeken (van de KJV of andere).
- Lege briefjes (A5 formaat) en een dikke stift.
- Eventueel papiertape (schilderstape)
- Eventueel briefjes met: Roman, Strip, Prentenboek, Weetjesboek, Gedichtenbundel ...

1. Laat de kinderen in een kring zitten. Verduidelijk aan de kinderen dat er verschillende soorten boeken bestaan. Sommige kan je zelfs geen boeken noemen! Bevraag welke soort boeken ze allemaal (al) kennen. Noteer ze op A5 kaartjes. (*tip: ben je in de bib? Dan kan je hen eventueel vragen om een voorbeeld te zoeken en dit terug te brengen naar de kring. Leg er dan een briefje op met het 'soort' boek*). Indien nodig, kan je aanvullen met de dingen die je zelf meehebt: een roman, een strip, een prentenboek, een weetjesboek, een poëziebundel ... en leg ze ook in de kring.
2. Bespreek de soorten boeken. Wat maakt hen hetzelfde, wat maakt hen anders?
3. Als je wil, kan je dit nu even visueel 'positioneren'. Kleef een lijn op de grond. We gaan nu verschillende zaken naast elkaar gaan leggen. In deze oefening staat het samen nadenken en bespreken centraal. Stel vooral in vraag waarom ze boeken ergens willen leggen.
 - a. Oefening 1: van helemaal waar naar helemaal niet waar (feit versus fictie).
 - Laat de kinderen de (soorten) boeken leggen. Wat ontdekken ze? Welke boeken zijn helemaal waar (weetjesboek), eventueel 'waargebeurd verhaal' ... Welke boeken zijn verzonnen (roman, strip ...)
 - b. Oefening 2: van weinig tekst naar veel tekst
 - Laat de kinderen opnieuw de soorten boeken leggen. Wat leggen ze waar en waarom? Laat ze in de boeken en strips kijken en zelf oordelen en verklaren waarom.
 - c. Oefening 3: van Strip naar Roman
 - Leg zelf (ter ondersteuning) een strip aan de ene kant en een boek aan de andere. Laat de kinderen de andere soorten boeken leggen. (Ook een interessante oefening met volwassenen!)
 - Waar leggen we dan het 'nieuwe boek'? Neem **Het Vernuftige Kereltje Daan Quichot** erbij. Blader samen door het boek (niet vanaf het begin). Licht het bij de strips? Waarom wel/niet? Licht het bij een prentenboek? Licht het bij een 'leesboek'?

Wist je dat... een Graphic Novel (letter vertaald naar **striproman of beeldroman**) wordt beschouwd als een stripverhaal (vorm) met het karakter van een roman? Personages worden iets meer uitgediept qua karakter en innerlijke leven, er zijn iets meer uitgebreide en complexe verhaallijnen en het formaat en de dikte wijken af van het conventionele stripformaat. (Jawel, in een klassieke vorm is afgebakend hoeveel pagina's een strip 'mag' tellen.) Deze beeldromans kennen normaal een volwassen publiek, maar dankzij de KJV ontdekken we zeker ook de kracht van Graphic Novels voor kinderen. (naar Wikipedia.com)

2. TIJDENS HET LEZEN

Tips en opvallende elementen

- Het boek is een *Graphic Novel* zonder woorden. Nu, dat laatste is niet helemaal waar. Heb je kinderen die niet (goed) kunnen lezen, of snel over de bladzijden heen durven gaan, sta zeker stil bij de prenten op p. 7. Daar start het hele verhaal mee: de vraag van Opa Pier en het boodschappenlijstje. Kunnen de kinderen lezen/raden wat er (niet) op staat? Want jawel, Daan staat een beetje in de weg!
- Doorheen het hele boek kan je het parcours van de *Post-It* te volgen. Soms vliegt hij weg, soms stopt Daan hem ergens in zijn helm.

- We volgen Daan op zijn avontuur om ingrediënten te verzamelen voor de Spaghetti. Weten ze nog wat Daan allemaal nodig heeft? Op p. 10 zien we dat hij naar de maan klimt. Welk ingrediënt zou hij daar verzamelen? (*Kaas*)
 - o De maan 'barst'. Zie je op p. 13 hoe de maan verandert van volle maan naar 'halve' maan (laatste kwartier).
- Bij het vallen (p. 13) zien we hoe de kat van Daan (net als Daan) zijn mond open heeft. Toch doet hij iets anders dan 'roepen'. Zie je wat? (*Hij haalt heel diep adem, verzamelt lucht en wordt een luchtballon.*)
- Welk ingrediënt verzamelt Daan als je kijkt naar p. 16? (*Peper: want er is een pepermolenboom!*)
- Daan strooit iets op p. 17. Wat zou het kunnen zijn? (*Zelf vermoed ik dat het stukjes maan zijn, die dan in maanbolletjes veranderen?*) Hij gebruikt de bolletjes om zich over iets te verplaatsen (waar hij dus niet kan lopen). We zien op p. 21 dat het een soort drijfzand is. Hadden de kinderen dat al opgemerkt op p. 17?
- Op welk dier lijkt het 'peper'dier dat Daan eerst laat niezen om hem daarna te redden? (*Het lijkt op een blauwe flamingo.*)
- Op p. 26 komt Daan terecht in een soort 'Wolk met Water' (=wisten de kinderen al dat wolken eigenlijk uit water bestaan? Maar dan geen vloeibaar water, maar gas?). Daarin drijft een volgend ingrediënt. Welk denken de kinderen? (*Een ui. Je kan op p. 26 het lijstje ook nog eens bekijken indien nodig.*)
- Op p. 36 komen we op een bijzondere berg terecht. Daar zal Daan zijn voorlaatste ingrediënt vinden. Kunnen de kinderen daar al zien wat dat is? (*Pasta*)
- Op p. 39 zien we dat Daan is nood is. Maar hij heeft een idee. Hij gaat iets uit zijn zak toveren dat hem kan redden van de vreemde berg. Wat zou hij gebruiken, denken jullie? (*Ontdek het op p. 40.*)
- Op p. 46-47 zien we dat Daan met het vleermuizenvliegtuig een duik maakt naar een eiland (?). Zie je wat hij ziet? Waarom daalt hij af? (*Je ontdekt op p. 48 dat er een winkelkarretje tegen het 'eiland' staat.*)
- Op p. 51 zien we hoe Daan in een put valt, waar al iemand inzit. Wie/hoe/wat denken de kinderen dat dat is? (*Het is opa Pier!*)
- Op p. 53 kunnen we verschillende gelaatsuitdrukkingen van Opa Pier en Daan ontdekken. Wat zouden de betekenis kunnen zijn? (Het lijkt erop dat ze blij zijn om elkaar terug te zien. Dan beseffen ze terug dat ze in een put zitten en hebben misschien schrik dat ze er niet uit zullen raken?)
- In het plan van Opa Pier zien we hoe ze op p. 56 de ui gaan gebruiken. Op wat lijkt het? (*Een bom, waar ze op p. 56 de lont aansteken.*)
- Op p. 60 zien we dan hoe Daan de smurrie inspecteert. Hij proeft en is heel blij. Dan neemt Opa Pier de helm/emmer om deze te vullen. Welk ingrediënt hadden we nog nodig? (*Tomaat/Tomatensaus/Tomatenpuree.*)
- Ontdek je ook op p. 62 dat het eiland eigenlijk geen eiland was? (*Het is een walvis.*)
- Op p. 64 raapt opa Pier het Post-It'je met ingrediënten van de grond, niet uit het water. Oei?

Laat de kinderen zelf heel veel kijken naar de prenten. Er is geen (of heel erg weinig) tekst. Heel veel wordt overgelaten aan de eigen verbeelding en invulling van de kinderen. Het kan dus zijn dat er kinderen zijn die het een geweldig verhaal vinden, en kinderen zijn die extra duiding nodig hebben om het verhaal te begrijpen. (Zie hieronder.)

3. NA HET LEZEN

Spreken over het boek (beschouwen)

Richtvragen over het verhaal

Persoonlijke noot: door het (bijna) niet inzetten van tekst, laat het boek veel ruimte voor eigen invulling. Dat maakt dat elke lezer nog meer dan bij andere boeken, een eigen verhaal kan maken. Dat zorgt ervoor dat 'juist of fout' dus nog minder van toepassing is dan bij het nabespreken van andere boeken en verhalen.

- Hou de laatste pagina van het boek open voor de kinderen. Wat betekent dit nu? *(We zien Daan in een winkelkar zitten met opa Pier, in een supermarkt. Het lijkt erop dat Daan slaapt. Het zou dus goed kunnen dat het avontuur van Daan allemaal een droom was! En dat opa Pier de ingrediënten dus koopt in een winkel.)*
- Als het een droom was (want dat weten we niet 100% (wel 99% zeker)), waarover ging die droom dan? *(De droom gaat over hoe Daan (samen met de kat) alle dingen op het lijstje van Opa Pier gaat zoeken en verzamelen, zoals Opa heeft gevraagd in zijn briefje. Hij gaat op avontuur naar de maan, in de buik van een walvis ... om het voor elkaar te krijgen.)*
- Wat gebeurt er allemaal? *(Daan gaat naar de maan, komt in drijfzand terecht, in een wolk, een luchtballon, een boze berg, een vliegtuig van vleermuizen, in de walvisbuik, op een winkelkarbootje ...)*
- Wie doet allemaal mee in het verhaal? *(Personages zijn Daan, de kat Panza, Opa Pier, de sneeuwman, de flamingo, de bergreus, de walvis.)* Wisten de kinderen nog vanop p. 4 dat de kat Panza heet?
- Weten de kinderen nog welke ingrediënten we verzameld hebben en hoe dat Daan dat allemaal heeft gedaan? En weten ze nog de volgorde waarin? *(In volgorde van het boek: (1) kaas schraapte hij van de maan;; (2) peper haalde hij bij de pepermolenboom met de pepermolenflamingo; (3) een Ui haalde hij uit de wolk; (4) de wortel was de neus van de sneeuwman; (5) de pasta waren de harde snorharen van de berg; en (5) de tomaat kwam uit de buik van de walvis.)*
- Het was niet altijd makkelijk voor Daan om de spullen te verzamelen. Soms moest hij zichzelf (laten) redden! Hoe deed hij dat? *(Dat kat maakte van zichzelf een luchtballon toen de maan kraakte; bij de peper gebruikte Daan stukjes maan in het drijfzand, daarna moest de flamingo hem redden, hij haalde de stop uit de wolk om het water te laten weglopen, de peper bij de reus, de bom van een ui bij de walvis.)*
- Hoe hebben de kinderen dit avontuur ervaren? Wat vonden ze spannend? Wat vonden ze 'voorspelbaar'? Wat zou eerder grappig zijn? ...
- Hebben ze tekst gemist of vonden ze het leuk om eens een boek enkel met prenten te 'lezen'?

Richtvragen over de illustraties

Bekijk samen met de groep de kaft en de tekeningen in het boek. Wat vinden ze van de tekening(en) (probeer de woorden mooi of lelijk te vermijden)? Laat de kinderen nadenken wat ze van de tekening of delen van de prenten vinden. Het helpt om hen te laten omschrijven wat ze zien. Vraag welke dingen ze grappig vonden of wat ze zelf uit de tekening zouden knippen.

- Hoe is het boek opgebouwd? *(Het boek lijkt op een strip, maar heeft geen tekstballonnen! Er zijn wel verschillende prenten op 1 pagina.)*
- Wat vinden de kinderen eigenlijk van de illustraties? Vinden de kinderen dat de stijl bij het verhaal past? Waarom wel? Waarom niet?
- Welke kleuren zien ze vooral terugkomen? (bruin, rood, aardtinten, zwart... Misschien omdat het een rode pastasaus is?)
- Hoeveel details zien ze in de tekeningen? (redelijk gedetailleerd)
- Bij strips is het algemeen beeld van een pagina ook belangrijk: hoe de 'kadertjes' geschikt worden, bijvoorbeeld. Welke prenten en pagina spreekt het meest tot de kinderen? Laat de kinderen een pagina kiezen en laat hen vertellen waarom ze hier voor kiezen.

Van Graphic Novel naar andere boekvorm

Je kan met dit boek veel kanten uitgaan. Omdat het tekstloos is, kan het verzinnen van tekst die bij het verhaal past, een eerste richting zijn.

Materiaal

- Kopies van enkele pagina's OF post-its
- Pen en papier

Opdracht

Stap 1 We gaan van dit Graphic Novel een ander boek maken. Laat de kinderen kiezen naar welk soort boek ze willen gaan. Enkele voorbeeldopties:

- a. Optie (1) is om op de kopietjes van het boek (of op post-it's) in tekstballonnetjes het boek om te toveren tot strip. Wat zegt Daan? Wat denkt de kat? ... laat hen daar zelf dingen bij schrijven.
- b. Optie (2) is om van het boek een geschreven roman te maken. Misschien zijn er kinderen die graag het verhaal helemaal uitschrijven?
- c. Optie (3) is om naar een dichtbundel te gaan. Laat de kinderen proberen om op hun manier rijmpjes of raadseltjes of ... te verzinnen bij het verhaal
- d. Optie (4) is om een weetjesboek te maken. Welke weetjes vinden ze in het boek terug? Wat willen ze er dan uit halen?
- e. ...

Stap 2 Laat de kinderen vrij werken. Het uitwisselen van deze vormen op het einde kan heel verrassend zijn. Het proces is hier belangrijker dan het product! Daag de kinderen wél uit om zo dicht mogelijk bij hun nieuwe vorm te blijven. (Een strip is géén roman).

Een fotoroman!

Naast een Graphic Novel bestaat ook het genre van de *Fotoroman*. In deze opdracht toveren we het om tot een waar nieuw Kinder-Foto-Roman!

Materiaal

- Een apparaat waar jij of de kinderen foto's mee kunnen nemen
- Verkleedkledij
- Papier, stiften ...

Opdracht

- Stap 1 Afhankelijk van je doel en materiaal, kan je de kinderen verdelen in groepjes om stukken uit het boek om te zetten in een fotoroman. Ze kunnen aanvullend (elk een ander stukje) of allemaal hetzelfde stukje gebruiken. Misschien mogen ze zelf kiezen?
- Stap 2 Vertrekkend vanuit hoe Stedho het in het boek in beeld bracht, gaan ze proberen stukken na te spelen en daar foto's van te trekken. Zijn er zaken die ze niet kunnen uitbeelden? Dan kunnen ze die tekenen op een papier en die laten zien op de foto, of voor wie hier de technische kennis voor heeft met hulp van de begeleider toevoegen nadien (op de computer via powerpoint of ...).
- Stap 3 Het nabootsen van het verhaal of het stuk van het verhaal staat centraal. Je kan na afloop van de oefening alle foto's samenbrengen tot 1 geheel.

Er bestaat ook apps voor tablets waar je een 'comic' of 'cartoon' mee kan maken. Afhankelijk van je type, bestaan er ook heel eenvoudige hulpmiddelen die hierbij kunnen helpen.

ANDERE LEESTIPS

- De zombietrein en andere stripgedichten / Edward van de Vendel (Querido, 2017)
- Dappere Max / Ed Vere (Querido, 2017)
- het GROTE kleine MONSTER / Pim Lammers & Joris Thys (Uitgeverij De Eenhoorn, 2018)

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren. Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.